

Kokous: 55. EFSA Focal Point meeting
Paikka: Rogner Hotel, Tirana, Albania
Aika: 11-12.9.2024
Osallistuja: Kirsi-Maarit Siekkinen, Ruokavirasto (EFSA Focal Point Finland)
Lisätietoja: <http://www.efsa.europa.eu>

Tiivistelmä

55. Focal Point-kokous järjestettiin Tiranassa, Albaniassa. Kokouksen puheenjohtajina toimivat Victoria Villamar ja Sergio Potier Rodeia EFSAsta, sekä Albanian Focal Point Valbona Paluka Albanian Elintarvikevirastosta. Kokoukseen osallistui paikan päällä Focal Pointteja 30stä maasta, loput teamsin välityksellä. Uudet jäsenet ja varajäsenet Kroatiasta, Alankomaista, Ruotsista ja Saksasta esiteltiin; mukaan lukien Suomen uusi Focal Point-verkoston varajäsen Jukka Ranta, joka korvaa eläkkeelle jääneen Pirkko Tuomisen.

Kokouksen päähuomio keskittyi IPA-maiden (Albania, Bosnia ja Herzegovina, Kosovo, Montenegro, Pohjois-Makedonia, Serbia, ja Turkki) ohjelmiin ja aktiviteetteihin. Toisena kokouspäivänä pohdittiin pienryhmissä Focal Pointtien roolia kansallisten verkostojen ylläpitäjänä ja roolia kumppanuuksien edistämisessä. Kuultiin myös mm. koko joukko jäsenmaiden esityksiä, joissa esiteltiin Focal Point -toimintaohjelmaan liittyviä käynnissä olevia räätälöityjä tehtäviä. Kreikka esitteli Ateenassa järjestettävää *risk ranking* -tilaisuuttaan, Ranska kertoi PFAS:iin ja ravintolisiin liittyvistä hankkeistaan. Norja esitteli hanketta ja siihen kytkettyjä työpajoja, jotka liittyvät eläinkokeille vaihtoehtoisin menetelmiin.

Kaikki kokouksessa pidetyt esitykset löytyvät EFSA:n sivuilta. Katso ne [tästä linkistä](#).

Ennen varsinaista Focal Point-kokousta EFSA järjesti IPA-maiden edustajille tapahtuman EFSA:n roolista ja IPA-maiden integroimisesta EUn elintarviketurvallisuusjärjestelmään.

Kokouksen kulku

EFSA:n Victoria Villamar ja ALn Valbona Paluka jakoivat ensimmäisen kokouspäivän puheenjohtajuuden ja avasivat kokouksen. Kokoukseen tuotiin myös isäntämaan tervehdys Albanian Maatalous- ja maaseudun kehittämisministeri Anila Denaj:lta. Ministerin puheen voisi tiivistää yhteistyön tärkeyteen EFSA:n ja muiden maiden kanssa. Kokoukseen osallistui myös Albanian elintarviketurvallisuusjohtaja Luljeta Cuko, joka kertoi, kuinka elintarviketurvallisuus heillä varmistetaan ja kuinka he osallistuvat EFSA:n ja muuhun kansainväliseen toimintaan. Albanialla on mm. 48 tarkkailijaa EFSA:n verkostoissa.

Seuraavaksi kokouksessa käsiteltiin IPA- III toimintaohjelmaa 2023–2026 ja siihen liittyviä aktiviteetteja.

- MKn ja XSn edustajat esittelivät Eurobarometrin tuloksia IPA-maiden osalta (2019 ja 2022). Noin 2/3 maiden kansalaisista ilmoitti luottavansa EUn elintarviketurvallisuusjärjestelmään. Loppuja käännytetään IPA-maiden edustajien mukaan parhaiten valistuskampanjoilla, jotka pureutuvat kansalaisten huolenaiheisiin. Barometrissä vastaajien eniten esiin nostamia huolenaiheita olivat: lisäaineet (AL, ME, TR), GMOt (BA, MK, XS), pestisidijäämät elintarvikkeissa (MK) ja ruokamyrkytykset (XK).
- TR jakoi tietoa 7.6 Ankarassa järjestetystä tapahtumasta, jonka tavoitteena oli nostaa elintarviketurvallisuuden ja EFSA:n näkyvyyttä, sekä EFSA:n ja Turkin Maa- ja metsätalousministeriön välistä yhteistyötä.
- BA puolestaan jakoi tietoa tapahtumistaan, joita he olivat vuoden aikana järjestäneet, kuten esim. kansallisen tilaisuuden, jonka päätähdenä esiteltiin yhteistä terveyttä ja siihen kytkettyjä toimia EFSA:n kanssa. Sarajevossa järjestettiin myös EFSA:n organisoima kriisiharjoitus IPA-maille 26–27.6.
- ME kertoi kuinka IPA-maat ovat päässeet osallistumaan jäsenmaiden FP-toimintaohjelmaan kytkettyihin räätälöityihin aktiviteetteihin ja kuinka ne ovat heitä hyödyttäneet; mm. Ruokaviraston riskinarviointiyksikön järjestämä BIKE-koulutus (kemiallisen- ja mikrobiologisen riskinarvioinnin tueksi) ja kasvinterveyswebinaarit (kasvintuhooja-arviointien tueksi) saivat kiitosta. He toivoivat jonain päivänä pystyvänsä käyttämään [BIKE-mallia](#) kansallisissa riskinarvioinneissaan. Kasvinterveyswebinaarissa esitelty [NoBaSURV-PWN appi](#) pääsi heillä heti käyttöön. Myös HRn IPA-maille järjestämä kesäkoulu sai suitsutusta. IPA-maat ovat mukana myös [BfRn World Food Safety -almanakassa](#).
- EFSA:n Sanja Ilieva esitteli lyhyesti mitä aktiviteetteja IPA III -ohjelmassa on tulossa seuraavien vuosien aikana; IPA-maat mm. osallistuvat EFSA:n tiedonkeruuseen ja raportointiaktiviteetteihin, kriisiharjoitukseen sekä koulutuksiin.

Toinen kokouspäivä starttasi **pienryhmissä, jossa pohdittiin F-pien roolia kansallisten verkostojen ylläpitäjänä ja roolia kumppanuuksien edistämiseksi EFSA:n suuntaan**. FI:n kanssa samassa ryhmässä työskentelivät FR, PL, AL, LT, MK, CZ ja CY. Ryhmätyöhön lämmiteltiin kuuntelemalla FR:n ja DEN:n esitykset siitä, kuinka he hallinnoivat maansa Artikla 36 -listan organisaatioita. Aihe on esillä myös seuraavassa AF-kokouksessa.

Seuravaksi siirryttiin läpikäymään muita FP-aktiiviteetteja. EFSA:n Gorgias Garofalakis aloitti pitämällä verkon välityksellä **tietoiskun EFSA:n avoimista olevista ja pian aukeavista rahoituksista** ja pyysi, että FP:t välittävät tietoja edelleen jäsenmaiden asiantuntijoiden tietoon. (*FI FP on välittänyt s-postilla EFSA:n hakukuulutukset relevanteille organisaatioilleen, mutta tässä vielä muistutuksena lista alla*).

Ref.	Title	Deadline
EUBA-EFSA-FEEDCO-2024-01	Role of nitrate/nitrite and of processing and storage in the N-nitrosamine formation in certain foods	28/11/2024
EUBA-EFSA-NIF-2024-01	Contribution to the Risk Assessment of Novel Foods and Nutrient Sources in the EU [FPA]	21/11/2024
EUBA-EFSA-2024-BIOHAW-01	Pathway to animal welfare quantitative risk assessment: piloting a harmonised collection of welfare data in pigs	14/11/2024
EUBA-EFSA-PLANTS-2024-03	Commodity risk assessment for ornamental plants and plant products [FPA]	01/10/2024
EUBA-EFSA-2024-PLANTS-02	Pest survey card (Lot 1 - Begomoviruses and their vector Bemisia tabaci, Lot 2- quarantine pests affecting cereal and fibre crops in the EU)	25/09/2024
EUBA-EFSA-PLANTS-2024-01	Statistical and experimental protocols for estimating pest survey parameters	24/09/2024
NP/EFSA/NIF/2024/02	MICROHAZ – Microbiological Hazards in Novel Foods	23/09/2024
EFSA/2024/OP/0008	Develop and conduct training courses on Expert Knowledge Elicitation (EKE)	29/10/2024

EFSA:n Elina Ciekure ja Martina Mannis antoivat **FP-toimintaohjelmaan kytketyistä EFSA:n saamista räätälöidyistä ehdotuksista katsauksen vuoden 2024 osalta**. EFSA sai kaiken kaikkiaan 17 ehdotusta, jotka ovat edelleen arviointiputkessa. Dataan liittyvät ehdotukset on arvioitu AGoD-ryhmässä tietyin kriteerein, muut ehdotukset ovat puolestaan arvioitu AF-Triossa (tällä hetkellä mukana ES, DE ja HU. PL tarkkailijana). Tämän jälkeen EFSA arvioi ehdotukset yksikönjohtajien kokouksessa. Mielellämme olisimme toki kuulleet tulokset tämän vuoden keväällä jätetyistä ehdotuksista, mutta ne luvattiin julkaista vasta seuraavassa AF-kokouksessa 2.10. Ensi vuonna protokolla ja prosessi on tämän vuoden kaltainen. Uusia ehdotuksia voi lähettää huhtikuun puoleenväliin mennessä. EFSA korosti, että ehdotuksen tekemiseen kannattaa varata riittävästi aikaa. Myös budjetin on oltava selkeä. Etukäteen on hyvä miettiä myös, kummassa ryhmässä ehdotus ensin arvioidaan. EFSA kannusti FP:ja lähettämään uusia räätälöityjä ehdotuksia sille.

Keskustelussa mm. FR ja FI kiittivät EFSAa mahdollisuudesta jättää omia räätälöityjä ehdotuksia, mutta toivoivat EFSA:n avaavan myös temaattisia apurahahakuja, jotka mahdollistaisivat tieteen ja riskinarviointitutkimuksen tekemisen jäsenmaiden tarpeista em. räätälöityjä hanke-ehdotuksia isommissa yhteishankkeissa muiden maiden tutkijoiden/tutkimusryhmien kanssa. Toimialan ympäristö muuttuu nopeasti; tulee uusia riskejä, vaaroja ja menetelmiä, jotka ovat tehokkainta ratkaista yhdessä. EFSA ei osannut sanoa onko tulevaisuudessa mahdollista tarjota myös temaattisia apurahoja.

Seuravaksi kokouksessa kuultiin **jäsenmaiden esityksiä meneillään olevista FP-toimintaohjelmaan kytketyistä räätälöidyistä tehtävistä/hankkeista**, joita EFSA rahoittaa.

- EL esitteli Ateenassa 28.11 järjestettävää *Risk Assessment and Ranking of Risks in European Food Safety Systems* -tilaisuutta, jonka tavoitteena on helpottaa tiedon ja kokemusten vaihtoa tutkijoiden välillä ja kerätä tietoa tieteellisistä lähestymistavoista ja toteutetuista menetelmistä riskien luokittelua ja priorisointia varten. He ovat kutsuneet EFSA:n ohella puhujia Irlannista ja Ranskasta. Nostimme SEN kanssa esille maidemme välillä toteutetun EFSA:n rahoittaman tutkimusprojektin [Risk Ranking of Chemical and Microbiological Hazards in Foods](#) ja vinkkasimme, että tekijöistä jotakuta kannattaisi pyytää puhujaksi. EL lupasi olla yhteydessä meihin kokouksen jälkeen.

- FR kertoi PFASiin ja ravintolisiin liittyvistä hankkeistaan. PFAS-ryhmässä mukana ovat: FR, AT, DK, DE, IT, NL, NO, SE ja CH. Ryhmän tavoitteena on tiivistää yhteistyötä mm. jakamalla ja vaihtamalla jäsenmaiden ja EFSA:n välillä PFASia koskevia tietoja (riskinarviointi fokuksena). Ravintolisä-hankkeessa tavoitteena on luoda asiantuntijayhteisö, joka tunnistaa nousevia riskejä, jotka liittyvät ravintolisien käyttöön (pl. vitamiinit ja kivennäisaineet). Tässä mukana ovat: FR, DK, IT, BE, NL, PT, IE, SE ja LV.
- NO esitteli CHANGE*-hanketta ja siihen kytkettyjä työpajoja, jotka liittyvät eläinkokeille vaihtoehtoihin menetelmiin. Norjassa järjestetään vuosien 2024–2026 aikana 3 työpajaa, joissa yritetään päästä eteenpäin eläinkokeista luopumisessa. Pajoihin kutsutaan mukaan asiantuntijoita ympäri maailman pohtimaan puheista toteutukseen siirtymistä. Hankkeen tavoitteena on laatia dokumentti toteutettavissa olevista suosituksista, sekä osallistua aiheen tiimoilta viranomaishyväksyntään ja täytäntöönpanoon. Tehtävässä perustetaan myös verkosto ja alusta riskinhallitsijoille, -arvioijille ja tutkijoille, jossa tiedonvaihtoa voidaan jatkaa. Järjestyksessään toinen työpaja järjestetään 24-26.6.2025 Oslossa. Työpajaan osallistujan on varauduttava maksamaan itse matka- ja majoituskulut.
**Collaboration to Harmonise the Assessment of Next Generation Evidence*

Kokouksen lopuksi EFSA:n Victoria Villamar kertoi **EFSA:n päivittämästä riippumattomuuspolitiikasta, joka on tarkoitus ottaa käyttöön vuoden 2025 alkupuolella**. Lue lisää EFSA:n riippumattomuutta koskevista periaatteista [tästä linkistä](#). Aiheesta järjestetään infosessio sekä FP:lle että AF-jäsenille.

Muut asiat

- EFSA tarvitsee työntekijän hoitamaan EFSA:n päässä FP-asioita ja pyysi FP:ta etsimään sopivia henkilöitä jäsenmaistaan. Takuukiva pesti Parmassa. Työmäärä on suht´ suuri ja vastuuta on, mutta palkka on kohdallaan. Pestistä kiinnostuneet voivat olla yhteydessä allekirjoittaneeseen.
- Euroopan komissio on käynnistänyt haun EFSA:n seuraavaksi pääjohtajaksi. Hakijoita pyydetään jättämään hakemuksensa 27.9.2024 mennessä. [Lue lisää](#).
- Vilautin kahvitauolla EFSA:lle Ruokaviraston [Riskinarvioinnin uunituoretta uutiskirjettä](#), jonka ensimmäinen numero julkaistiin syyskuussa. Olivat kovin tyytyväisiä uutiskirjeen ”Ajankohtaista EFSAsta” -osioon.
- Kokouksesta julkaistiin uutisjuttuja medioissa mm. [OraNews](#) (Albania), [LinkedIn](#) (Albanian Maatalous- ja maaseudun kehittäminenministeri Anila Denaj), [LinkedIn](#) (EFSA), [LinkedIn](#) (allekirjoittanut).

EFSA:n sivuilla on julkaistu [tiivistelmä edellisestä kokouksesta, sekä kokouksessa pidetyt esitykset](#).

Seuraava kokous

- 56. 13-14.11.2024 TEAMS